

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Externis Regulis Amoris Et Morum, Legibus Utique, ac Præceptis
Virtutum Theologicarum, & Cardinalium, necnon Decalogi & Ecclesiae -
Libros Vndecim Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput IV. Fides actualis interna omnibus ratione utentibus, etiam in
infantia baptizatis, necessitate medii simpliciter necessaria est ad
salutem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73203)

ta. Ergo nec ad posse converti, salvari, credere, &c. Consequentia bona est à paritate rationis. Antecedens ostenditur, quia aliàs gratia sufficiens, de facto habita, ad peccandum damnabiliter foret necessaria (cùm nullus possit damnabiliter peccare, nisi qui potest peccatum vitare) & sic tria sequerentur absurda. Primum, quòd pro omni instanti, quo peccator vellet damnabiliter peccare, Deus teneretur ipsi gratiam sufficientem dare. Secundum, quòd gratia sufficiens misericorditer non detur, quibuscumque datur, sed peccatoribus illis ex debito. Quo dato, gratia illa jam non esset gratia. Tertium, quòd Christus passus & mortuus sit, ut peccatoribus illis promereretur gratiam, quã possent, & sine qua non possent damnabiliter peccare. Quod patet aures non sustinent. Esse tamen consequens, probatur ex eo quòd nulla gratia, nullumque supernaturale donum, nobis in statu naturæ lapsæ conferatur, nisi per Christum, qui passionem, mortemque suam Patri obtulit, ut nobis impetraret gratias, & dona supernaturalia, quæcumque nobis conferuntur. Sed de his plura habes to. 1. l. 9.

CAPUT IV.

Fides actualis interna omnibus ratione utentibus, etiam in infantia baptizatis, necessitate mediè simpliciter necessaria est ad salutem.

39 **E**scē taliter necessariam omnibus ratione utentibus, in infantia non baptizatis, constat ex dictis cap. præcedenti. Sunt enim peccatores: sine illa proinde justificari non possunt, nec salvari. Ratione verò utentes, qui per baptismum in infantia justificati fuerunt, sine fide actuali salvari posse docent Altissiodorensis in 4. tr. 4. q. 3. Meratius disput. 19. de fide sect. 1. assert. 2. Bordonus tom. 1. c. 8. de fid. Eccles. Rom. n. 138. Suarez disput. 12. de necess. fid. sect. 2. n. 10. Cardinalis de Lugo disput. 12. de fid. sect. 1. num. 3. Platelius de fid. c. 1. §. 6. n. 219. Comptonus de fid. disput. 15. sect. 1. Oxca disput. 12. de fid. sect. 1. n. 12.

40 Sed pro assertione nostra communis est Ecclesiæ sensus, communis doctrina SS. Patrum, communis sententia Theologorum, cui tantam certitudinem conciliant documenta sacra, & Ecclesiæ decreta, ut eam non elidat autoritas Doctorum citatorum in contrarium: utpote nullius ideò ponderis, quia solâ humanâ ratione contradicunt Oraculis Scripturarum, documentisque Ecclesiæ & Sanctorum. Quod profectò non licet, præsertim hac in re, quæ decidenda non est ratione purè humanâ: cùm pendeat à voluntate Dei, quam no-

bis manifestant sacra illa Oracula, & documenta, non ratio purè humana. Divinarum itaque Scripturarum Oracula, SS. Patrum documenta, & Ecclesiæ decreta consulamus.

Asserta necessitas probatur ex sacris Oraculis, sive ex divinis Scripturis.

ET primò ex Apostolo, hanc fidei actualis necessitatem variis locis perspicuè docente, signanter in epistola ad Galat. c. 3. & seqq. ubi ferè totus est, ut ostendat, neminem in veteri lege justificari, vel salvari potuisse sine fide; quòdque illi soli, qui ex fide sunt, hi filii Abraham; cæteri verò sub maledictò sunt, & pereunt.

Secundò ex eodem Apostolo Hebr. 11. ubi, ab Abela exorsus, factâ inductione justorum, qui ante Christum fuerunt, demonstrat, nullum eorum sine fide Deo placuisse, nec salvatum fuisse. Cùmque de fide Henoch nihil scriptum extaret, probat nihilominus, quòd fide Henoch translatus est, quia ante translationem testimonium habuit placuisse Deo, nec Deo placere potuit absque fide: credere enim oportet accedentem ad Deum, quia est, &c. Quam argumentationem n. 18. demonstravimus inefficacem fore, si vel unus adultus, etiam in casu extraordinario, sine fide actuali salvari potuerit. Quòd ergo magis inefficax erit, si plures adulti, in infantia per baptismum justificati, sine ea possint salvari? Quidni enim Henoch, sine ea ante translationem Deo placere, atque adeò sine ea transferri potuerit? cùm credibile sit, ipsum (utpote ex piissimis parentibus natum) per aliquod legis naturæ sacramentum, vel sacrificium, aliumve modum, ad id pro illo tempore à Deo institutum, in infantia justificatum fuisse, nec postea mortaliter peccasse. Teste namque Scripturâ, cum Deo ambulavit, & tam sanctè vixit, ut ad Paradisum transferri meruerit, reservatus (unâ cum Elia Patriarcha nostro) ad Dei causam in fine mundi contra Antichristum sustinendam.

Tertiò ex definitione fidei (actualis utique, ut patet ex contextu) quam idem Apostolus profert ibidem: *Fides est sperandarum substantia rerum, argumentum non apparentium.* Ibi namque substantia idem est quod basis & fundamentum, prout Interpretes passim exponunt. Sicut ergo fundamentum necessitate mediè simpliciter necessarium est ad ædificium; sic fides actualis, adultis (de quibus ibi sermo est) necessitate mediè simpliciter necessaria est ad consecutionem rerum sperandarum.

Quartò ex Marci ultimo: *Euntes in mundum universum, predicato Evangelium omni crea-*

creature. Qui crediderit, & baptizatus fuerit, salvus erit. Qui vero non crediderit, condemnabitur. Quibus verbis non solum exprimitur necessitas fidei actualis (quam aperte significat *ly qui crediderit*) sed & illius fidei, quæ creditur Evangelio, quoad ea scilicet, quæ sunt fundamenta Christianæ Religionis, cuiusmodi sunt mysterium SS. Trinitatis, & Incarnationis: clausula enim, *qui crediderit, qui non crediderit, &c.* immediate subjuncta clausulæ, *predicatur Evangelium*, significat ibi agi de eo qui crediderit, vel non crediderit Evangelio, post illud ab Apostolis promulgatum; ac per consequens Christus generaliter, & sine exceptione dicendo, *qui non crediderit, condemnabitur*, significare voluit, ad consequendam salutem, evitandamque damnationem, post promulgatum Hierosolymis ab Apostolis Evangelium, fidem fundamentalium Evangelicæ Religionis dogmatum, necessitate mediæ, omnibus ratione utentibus, simpliciter necessariam esse ad salutem. Generalis quippe illa Christi sententia (sicut Evangelium ipsum) vim habere cœpit, statim atque Evangelium Hierosolymis per Apostolos promulgatum fuit. Tamen enim statim atque Evangelium Hierosolymis prædicatum fuit, per universoni mundum prædicatum non fuerit, imò multæ superfuerint, & aliquæ etiamnum supersunt Gentes, quibus necdum prædicatum fuit, eo non obstante, sicut baptisimi, sic dictæ fidei ad salutem necessitas, per universoni mundum vim habere cœpit: cum ea tamen differentia, quod baptismus ex tunc ad salutem necessitate mediæ solum necessarius esse cœperit secundum quid, in re scilicet, vel in voto; fides verò dicta necessitate mediæ necessaria esse cœperit simpliciter & in se. Ad quod significandum Christus (ut Bernardus observat epist. 77.) sic baptismum unâ cum fide expressit, dicendo: *Qui crediderit, & baptizatus fuerit, salvus erit, ut tamen in repetitione, qui vero non crediderit, non similiter expressit, & baptizatus non fuerit, condemnabitur.* Cautè igitur, & vigilanter non repetivit, qui verò baptizatus non fuerit (ait Mellissus Doctor) sed tantum, qui verò non crediderit, condemnabitur; innuens, solam interdum sufficere (sine baptismo in re) fidem ad salutem, & sine ipsa sufficere nihil, atque adeò fidem necessitate mediæ simpliciter necessariam esse ad salutem, etiam respectu eorum qui nihil audierunt de Evangelio, licet baptismus, respectu eorundem, necessitate mediæ solum necessarius sit secundum quid, ut supra: utpote cuius defectus supplebilis est per fidem, spem & charitatem (quam à Deo accipere possunt) ubi defectus fidei, per nihil aliud supplebilis est; eò quod fides sit fundamentum salutis, & primum supernaturalium donorum.

45 Quintò probatur ex Scripturis, quibus
Tom. II.

capite 6. probabitur necessitas fidei actualis in Deum hominem, quæ esse non potest sine fide in Deum.

Accedant ad divinas illas Scripturas contrarii Authores, illisque sensum suum, & humanam rationem; non verò Scripturas divinas anticipato sensui suo, humanæque rationi à se excogitæ accommodent: memores præclaræ regulæ, quam Hilarius tradit l. 1. de Trin. *Optimus lector est, qui dictorum intelligentiam expectet ex dictis, potius quàm imponat, & retulerit, magis quàm auulerit, neque cogat id videri dictis contineri, quod ante lectionem presumpserit intelligendum.* Quam etiam Hieronymus inculcat ad cap. 10. Matthæi: *Prudens lector, cave, ne tuo sensui autemperes Scripturam; sed Scriptura jungas sensum tuum.* Siquidem to. 1. Prolegom. 1. c. 5. & Prolegom. 3. c. 12. demonstravimus, verissimum esse, quod laudatus S. Hilarius l. 7. de Trin. dicit, *ex vitio male intelligentiæ, fidei exitisse dissidium, dum quod legitur, sensui potius coarctatur, quàm lectioni sensui obtemperet.* Ibidem quoque demonstravimus, ex eodem vitio profluxisse damnatas de moribus propositiones.

Per consequens memores etiam sint, non licere sibi, ab earundem Scripturarum generalitate pro visâ sibi ratione excipere, neque eas ex ingenio suo glossare, absque ullo in Scripturis & Patribus fundamento. Sine quo proinde dum adultos, in infantia baptizatos, excipiunt, hæc ipsorum exceptio, absque majori inquisitione, operosiorque argumentatione, eo ipso rejicienda est tamquam illegitima, prout demonstravimus loco citato cap.

Enimverò si à generalitate Scripturarum, inculcantium necessitatem fidei actualis ad salutem, adultos aliquos excipere liceret; à generalitate Scripturarum, inculcantium necessitatem fidei actualis ad peccatorum ratione utentium justificationem, aliquos peccatores, ratione utentes, pariter excipere liceret, v. g. negativè infideles, vel invincibiliter Deum ignorantes, secundum eos qui ejusmodi ignorantiam admittunt. Cur enim minus? & quodnam in Scripturis & Patribus fundamentum potius excipiendi à generalitate illarum, quàm istarum, à qua nullam exceptionem contrarii Authores admittunt?

Denique iidem Authores meminerint, errores ab Ecclesia in hac ipsa materia condemnatos (v. g. quod *non nisi fides unius Dei necessaria videtur necessitate mediæ, non verò explicita remuneratoris.* Quod *fides latè dicta ex testimonio creaturarum ad justificationem sufficit, &c.*) ex simili exceptione, vel glossatione divinarum Scripturarum, seu earum accommodatione ad humanam rationem prodisse. Assertores quippe, tam istius, quàm illius erroris, ad sic censendum movit hæc ratio purè humana: quia sine fide explicita

M

Dei remuneratoris, vel cum sola fide latè dicta divinæ bonitatis, exurgere quis potest in amorem ipsius super omnia, sicque iustificari, vel etiam salvari. Cui deinde rationi Scripturas in contrarium allegari solitas accommodarunt, glossarunt, limarunt, &c. Sed sicut hoc illegitimè fecerunt, ut constat ex Ecclesiæ declaratione, sic Authores, assertioni nostræ contrarii, similiter illegitimè faciunt, ut ex eadem declaratione à simili colligitur. Proinde quisquis in explicandis mediis supernaturalibus, ad salutem necessariis, cespitare non vult, de iis philosophari non debet ex ingenio suo, sed ex factorum documentorum præscripto.

§ 2.

Eadem necessitas probatur ex communi doctrina Sanctorum.

50 Tenim Sancti uno ore, absque ulla exceptione, contestantur assertam fidei actualis in adultis necessitatem, & non solum fidei in Deum, sed & in Jesum Christum, sive in Deum hominem. Et ad hoc quidem sufficientia testimonia Irenæi, Chrysostomi, Hieronymi, Augustini, Gregorii, Bernardi, Francisci Xaverii, & Thomæ Villanovani cap. 6. exhibenda pro necessitate fidei in Christum: cum enim Christus sit Deus, Deique Filius, hoc ipso quod necessariam afferunt fidem in Christum, necessariam afferunt fidem in Deum.

51 Sed & fidem aliquam actualem necessitatem mediæ ad salutem esse necessariam, doctrina est Ambrosii, Augustini, Fulgentii, Alcuini, &c. Siquidem Ambrosius enarrat. in Psal. 37. *Fides (inquit) est salutis nostra pretium, sine quo non emittitur regnum calorum.* Augustinus 13. Trin. 7. *Præcipue fides est necessaria, quæ in Deum creditur, ad hoc utique ut beatitudinem consequamur.* Præcipua verò necessitas, est necessitas mediæ, de qua sicut loquitur in testimoniis citato loco referendis pro necessitate fidei in Christum; ita & in præsentis testimonio, pro necessitate fidei in Deum. Serm. 14. de verb. Apostoli, *Christus nihil prodest non credentibus.* Prodesset autem, siqui eorum sine fide actuali salvarentur: cum nullus salvetur, nisi per Christum. Fulgentius in Prologo libri de fide ad Petrum: *Fides est bonorum omnium fundamentum, humana salutis initium: sine hac nemo ad filiorum Dei numerum potest pervenire; quia sine ipsa nec in hoc seculo quisquam justificationis gratiam, nec in futuro vitam consequetur æternam.* Similia verba proferri solent ex Augustino serm. 38. de tempore; sed sermo iste totus est Alcuini lib. de Trin. ut observant Authores novissimæ edit. Operum S. Augustini: ibi itaque Augustinus, seu potius Alcuinus sic habet: *Ad veram beatitudinem pervenire volentibus prima*

omnium fides necessaria est, sicut Apostolica docet auctoritas, dicens: "Sine fide impossibile est placere Deo." Constat ergo, neminem ad veram posse pervenire beatitudinem, nisi Deo placeat, & Deo neminem posse placere, nisi per fidem. Fides namque est bonorum omnium fundamentum; fides est humana salutis initium. Sine hac nemo ad filiorum eius consortium potest pervenire. Quia sine ipsa nec in hoc seculo quisquam justificationis gratiam consequitur, neque in futuro vitam possidebit æternam. Quo loco sermonem esse de necessitate fidei actualis, constat ex testimonio Apostoli Hebr. 11. ex quo Alcuinus probat necessitatem fidei. Sermone quoque esse de necessitate mediæ simpliciter, patet ex eo quod eodem modo dicat, neminem Deo placere posse, nisi credat, quo dicit neminem ad veram posse pervenire beatitudinem, nisi Deo placeat. Quod ad consequendam beatitudinem necessitate mediæ simpliciter necessariam esse, nemo est qui dubitet.

§ 3.

Eadem necessitas probatur ex decretis Ecclesiæ.

52 **T**um scilicet ex Tridentino sess. 6. cap. 52. ubi fidem actualem vocat *humana salutis initium*. . . . *sine qua impossibile est Deo placere, & ad filiorum eius consortium pervenire.* Quæ verba cum deprompta sint vel ex laudato Fulgentio, vel ex sermone 38. Augustini de tempore, seu potius ex Alcuino, eundem sensum habent in Tridentino, quem habent in Fulgentio, vel Alcuino.

53 Tum ex Decreto, quo Innocentius XI. damnando hanc propositionem 22^m. *Non nisi fides unius Dei necessaria videtur necessitate mediæ, non autem explicita remuneratoris, aperte declaravit, fidem actualem (de qua patenter agit, dum de fide agit explicita; de qua etiam Assertores damnatæ propositionis egisse certum est: cum de habituali nullus unquam dubitaverit) non solum unius Dei, sed explicitam remuneratoris, necessitate mediæ, necessariam esse. Nec solum fidem latè, sed strictè dictam, ut constat ex eo quod idem Pontifex etiam damnaverit hanc propositionem 23^m. Fides latè dicta, &c. Vide supra n. 24.*

54 Porro si secundum Ecclesiæ doctrinam, damnatæ illi propositioni contrariam, fides explicita unius Dei non sufficit (sufficienciæ mediæ) ad salutem, non video quomodo, post illam Ecclesiæ declarationem, nonnulli adhuc dicere audeant, adultum ratione utentem, sine ulla Dei notitia, aliquo casu salvari posse, v. g. adultum ab infantia baptizatum, ac deinde inter bestias, vel atheos educatum, &c. cum doctrina Ecclesiæ, utpote indefinita, in hac re dog-

matica, sit æquivalenter universalis, & sine dubio fundata in generalibus Scripturæ sententiis §. 1. relatis, quæ neminem excipiunt. Nec proinde magis licet ab Ecclesiæ doctrina excipere adultos, Deum invincibiliter ignorantes, quàm à generalibus illis sententiis, quæ illos non excipiunt; quin exceptionem illam Scriptura expressè excludit, dum ait: *Vani sunt omnes homines, in quibus non subest scientia Dei.* Si enim vani, non igitur ad salutem consequendam idonei.

55 Nec magis licet propositionem 22.^{am} ab Innocentio XI. damnatam, quàm generales Scripturas (in quibus damnatio fundatur) restringere ad solos adultos impios. Ob ea quæ num. 44. 45. & 46. dixi. Et quia Authores damnatæ illius propositionis, in ea afferenda, fecuti sunt communem definitionem necessariæ necessitate mediæ, quæ necessarium necessitate mediæ definitur: *illud sine quo, etiam inculpabiliter omisso, non potest obtineri salus; non autem definitionem, ipsi incognitam, cujusdam Recentioris, communem illam definitionem, singulariter, & sine duce restringentis ad impios, & dicentis, necessarium necessitate mediæ esse illud, quo, etiam inculpabiliter omisso, salus obtineri non potest ab impiis:* idèò secundum communem definitionem, à Theologis passim omnibus traditam, damnatio procedit; non secundum illam singularem, non aliâ ratione adinventam, nisi ad sustinendum contra Scripturas, Concilia, Patres, allatamque Ecclesiæ doctrinam, aliquos adultos, ratione utentes, sine ulla fide actuali, imò sine ulla Dei notitia, salvari posse, & sine fide, non solum explicita, sed etiam implicita Christi, sicut & Dei, sive ut existentis, sive ut remuneratoris, &c.

§ 4.

Eadem necessitas probatur ex doctrina S. Thomæ.

56 Utpotè qui 1. 2. a. 3. q. 4. §. 7. & 8. pluribus inculcat assertam à nobis fidei necessitatem ad salutem; probatque ex Apostolo Hebr. 17. *Sine fide impossibile est placere Deo.* Item, *accidentem ad Deum credere oportet, quia est, &c.* Agit proinde de necessitate sine qua impossibile est salvari. Et a. 7. eodem modo necessariam asserit fidem in Christum. Et ad 3. ait, quòd multis Gentibus (in veteri lege) facta fuit revelatio de Christo. . . . *Siqui tamen salvati fuerunt, quibus revelatio non fuit facta, non fuerunt salvati absque fide Mediatoris. Quia etiamsi non habuerunt fidem explicitam, habuerunt tamen fidem implicitam in divina providentia, credentes Deum esse liberatorem hominum, secundum modos sibi placitos.* Et q. 14. verit. a. 11. sibi primo loco objicit, solvitque palmare, imò unicum fundamen-

Tom. 11.

tum opinionis contradicentis assertæ à nobis necessitati, inde scilicet petito, quòd si fides actualis omnibus adultis taliter necessaria sit, sequitur quòd aliquis de necessitate damnabitur: possibile est enim aliquem nutriri in sylvis, vel inter lupos, & talis non potest explicitè aliquid de fide cognoscere. Ergo erit aliquis homo, qui de necessitate damnabitur. Solvit (inquam) ad 1.^{am} dicendo, quòd non sequitur istud inconveniens. *Hoc enim ad divinam providentiam pertinet, ut cuilibet provideat de necessariis ad salutem, dummodo ex parte ejus non impediatur. Si enim aliquis . . . taliter (utpote in sylvis vel inter lupos) nutritus ductum rationis naturalis sequeretur in appetitu boni, & fuga mali, certissimè tenendum est (audiatur illi, quibus incredibile videtur quòd Angelicus Doctor pronuntiat certissime tenendum) quòd Deus ei per internam inspirationem revelaret ea quæ sunt ad credendum necessaria, vel aliquem fidei predicatorem dirigeret, sicut misit Petrum ad Cornelium.* Ecce S. Thomas non dicit, talem hominem, sub invincibili ignorantia fidei, posse sine actu fidei interno salvari, sed certissimè tenendum esse, quòd si Deus in ipso non reperiat impedimentum, ipsum vel per internam inspirationem, vel per missum prædicatorem docebit ea quæ sunt ad credendum necessaria. Non autem S. Doctor tantâ certitudine doceret illud à Deo providendum, si existimaret, fidem actualem homini taliter enutrito non esse medium indispensabiliter necessarium ad salutem, quandoquidem homo taliter enutritus sine illo medio salvari posset sub invincibili ignorantia, & sine ulla notitia Dei, & Christi. Et tamen in 3. dist. 25. q. 2. a. 2. quaestione. 2. in tantum adhuc inculcat necessitatem fidei explicitæ, etiam in Christum (post Evangelium promulgatum) ut si aliquis, obstaculum non habens, illius mysterii instructionem non haberet, Deus ei revelaret, vel instructorem ad eum mitteret, sicut misit ad Cornelium, qui, ut idem S. Doctor ait 2. 2. q. 10. a. 4. ad 3. habebat fidem implicitam Christi, & cum ea justificatus fuit ante manifestatam veritatem Evangelii; quia tamen post illius promulgationem necessitate mediæ ad salutem necessaria fuit fides Christi explicita, ut explicitè instrueretur de fide Christi, per Angelum missus est ad eum Petrus. Quod necesse non fuisset, si fides explicita Christi solum necessitate præcepti necessaria fuisset: utpote sine qua, deficiente instructore, salvari potuisset, eo modo quo plurimi salvantur sine observantia aliorum præceptorum invincibiliter ignoratorum, ad quos Deus instructores extraordinariè non mittit, ad hoc ut salventur cum observantia istorum præceptorum.

Unde patet 1.º facto argumento non satisfieri, dicendo cum Lumbiero nostro q.

M 2

15. de fide n. 929. quod etiam si fides non sit medium indispensabiliter necessarium, Deus adhuc extraordinario illo modo uteretur, & certissime uteretur (prout S. Doctor ait) non pro substantia salvationis, sed ut ea fieret cum observantia præceptorum.

58 Patet 2°. fidem explicitam Christi, post Evangelium promulgatum, juxta S. Doctorem, nedum esse medium ad salutem indispensabiliter necessarium adultis peccatoribus, sed & justificatis, sicut fuit in Cornelio. Qua de re plura infra.

§. 5.

Eadem necessitas probatur rationibus Theologicis.

59 **P**rima ratio: fides actualis necessitate mediæ indispensabiliter necessaria est ad justificationem adultorum, ob divinas Scripturas id generaliter asserentes, prout constat ex dictis cap. 1. ergo & ad eorum salutem, ob divinas etiam Scripturas id asserentes generaliter. Nec enim magis licet, privato sensu, rationeque purè humanà excipere à generalitate istarum quàm illarum, ut vidimus num. 46.

60 Secunda ratio: nullus ratione utens, quàmlibet in infantia baptizatus, ullo casu salvari potest, nisi propriæ cooperetur salutis. Sed principium cooperandi salutis, est per fidem. Ergo. Minor constat ex eo quod fides à Conciliis & Patribus dicatur *humana salutis initium*. Major probatur, quia ordo divinæ providentiæ, nobis per Scripturas, Patres, & Ecclesiæ decreta manifestatus, exigit, ut omnis ratione utens, qui salutem consequitur, eam consequatur ut præmium, mercedem & coronam justitiæ, à justo Judice reddendam, & non solum ut hæreditatem, sicut infantes: igitur exigit, ut omnis ratione utens, qui salutem consequitur, eam promereatur, solvatque salutis pretium benè operando, bonisque operibus tantum præmium, tantamque mercedem ac justitiæ coronam promerendo. Propterea namque *regnum celorum*, Evangelio teste, *vim patitur*. Propterea Matth. 19. Christus ait: *Si vis ad vitam ingredi, serva mandata*. Propterea fatuis virginibus Matth. 20. clausa est janua regni cælestis, quia, vocante sponso, non habuerunt oleum in lampadibus suis, id est, non habuerunt bonâ opera. Propterea Apostolus ait, quod *non coronabitur, nisi qui legitime certaverit*. Propterea nihil usitatus, quàm vulgatum istud (quod Augustino tribui solet) *qui creavit te sine te, non salvabit te sine te*. Adultis itaque ratione utentibus necessarium est benè operari, ad salutem consequendam. Et quia necessaria est proportio mediorum ad finem, ad hoc necesse est supernaturaliter operari. Ad hoc igitur indispensabiliter necessaria est fides actualis:

utpote fundamentum & radix omnis operationis supernaturalis, juxta Tridentinum & Patres n. 19. citatos. Ista proinde causa est, propter quam fides ab Ambrosio enarrat. in Psal. 37. vocatur *salutis nostræ pretium, sine quo non emittitur regnum celorum*.

Tertia ratio sumitur ex multis & magnis 61 inconvenientibus ex contrariâ sententiâ oriundis. Sequitur enim 1°. aliquos adultos, post baptismum in infantia susceptum, ex ignorantia invincibili totâ vitâ atheos, idololatrias, Mahometanos, &c. salvari posse. Sed hoc communis fidelium sensus improbat, nec ipsi probare audent Adversarii. Ergo. Probatur sequela, quia si dabilis est inculpabilis ignorantia Dei negativa, & sub illa salus, absque ulla fide actuali (prout contrarii Authores prætendunt) dabilis est & inculpabilis ignorantia Dei positiva, id est positiva existimatio, quod non sit Deus, vel quod sint plures dii, &c. saltem in eo qui (post baptismum in infantia susceptum) adepto rationis usu, pravâ athei Doctoris, vel atheorum, aut polytheorum parentum, est instructio præventus, prout expressè admittit cum Caramuele in Apologem. num. 123. Bonæ-spei disput. 1. de Deo uno num. 39. & 41. & esse consequens nos ostendimus to. 1. de Deo distinct. 2. n. 108. Ergo dabilis est inculpabilis atheus, polytheus, & consequenter inculpabilis idololatra, inculpabilis Mahometanus, &c. Tam ergo iste, quàm ille, Deum ignorantia inculpabili negativè ignorans, sine ulla fide actuali salvari poterit. Cur enim iste minus, quàm ille, æquè inculpabiliter Deum ignorans? Quæcumque ad id Scripturarum, Conciliorum, Patrum, vel SS. Pontificum testimonia protuleris, vel probant adultum sine fide actuali salvari posse, vel non probant absolutam fidei necessitatem in uno magis, quàm in altero. Neque enim alia proferes, vel certè non proferes expressiora iis, quæ protulimus, quæ vel utrumque à salute excludunt, vel neutrum. Universim namque contestantur fidei actualis necessitatem. A qua universitate si tibi liceat excipere laborantes inculpabili ignorantia Dei negativâ, aliis pariter licebit excipere laborantes inculpabili ignorantia Dei positivâ, saltem in casu dictæ præventionis.

Sequitur 2°. salutem esse aliquibus possi- 62 bilem in qualibet religione, & secta, ut patet ex dictis in Corollario præcedenti. Id autem Catholicæ aures non ferunt, estque contra omnes Patres, dicentes (cum Augustino epist. 49. ad Deo gratias) quod per solam veram religionem, salus vera, veraciterque promittitur. Et (cum Irenæo lib. 5. cap. 20.) extra Ecclesiam non esse viam salutis, quia extra eam non est vera fides; huic enim creditum est lumen Dei & sapientia Dei, per quam salvat homines.

Sequitur 3°. aliquos adultos impios, sine

ulla fide actuali, justificari, ac per consequens salvari posse, nec contrarium ex Scriptura, Patribus, & Ecclesie decretis convinci posse: utpote quorum generales sententias simili ratione restringere, glossareque licebit, sicut in presenti restringunt, glossantque Adversarii. Sicut enim, in presenti casu, dicunt adultum, in infantia baptizatum, paulo post usum rationis morientem, sub invincibili ignorantia fidei, sine ea salvari, eò quod sic physicè sit adultus, ut moraliter quoad eliciendum fidei actum censei non debeat adultus, sed habeat se ut infans; eodem proinde modo, ac medio salvandus, quo salvantur infantes: cum de credendo, vel credendi necessitate non magis cogitaverit, nec credendi actum minus inculpabiliter omiserit, quam infans. Sicut (inquam) sic ipsi discurrunt, ita licebit discurrere de adulto, qui paulo post rationis usum, cum solo originali mortali baptizatus moritur, sub invincibili ignorantia fidei, antequam scilicet de credendo, vel credendi necessitate quidquam cogitaverit. Si adultus, de quo ipsi, sub invincibili ignorantia fidei, sine ea salvetur, eò quod physicè quidem sit adultus, sed quoad eliciendum fidei actum, se moraliter non habeat ut adultus, sed ut infans, eodemque proinde modo ac medio salvetur, quo salvantur infantes. Similiter ergo adultus impius, de quo jam agimus, paulo post usum rationis, cum solo originali, sub invincibili ignorantia fidei, sine ea baptizatus, sine ea justificatur, eò quod physicè quidem sit adultus, sed quoad eliciendum fidei actum, se moraliter non habeat ut adultus, sed ut infans; eodem proinde modo ac medio justificetur, quo justificantur infantes, per baptismum utique. Quo dato, fides actualis huic non magis necessaria erit ad justificationem, quam illi ad salutem. Et que in contrarium objiciantur ex Scriptura & Tridentino, vocante Sacramentum Baptismi, *Sacramentum fidei, sine quo nulli unquam contigit justificatio*, restringere licebit ad moraliter adultos, quoad actum credendi, si ve ad eos quibus fides sufficienter proposita est, simili licentià, quã Adversarii restringunt sacra testimonia §. 1. 2. & 3. exhibita. Sed hoc ne ipsi quidem Adversarii concedere audent, nec à quoquam concedi potest. Ergo nec illud potest concedi.

64. Sequitur 4°. adhuc aliã ratione, adultos impios, etiam illos qui baptismi gratiam per mortale proprium amiserunt, sine fide actuali, saltem strictè dicta, & cum sola fide latè dicta justificari posse. Sed hoc dici non potest. Ergo. Minor constat ex dictis c. 3. ex eo utique quod Innocentius XI. hanc propositionem damnaverit, *Fides latè dicta ex testimonio creaturarum, similive motivo, ad justificationem sufficit*. Et meritò damnavit: quia fides, sine qua impossibile est placere Deo, fides quã accedentem ad

Deum credere oportet quia est. fides quã corde creditur ad justitiam, est fides ex auditu, secundum Apostolum Rom. 10. Item est fides quã ab Apostolo definitur: *sperandarum substantia rerum, argumentum non apparentium*. Proinde fides est strictè, non latè dicta. Hęc enim non est fides propriè, sed impropriè. Scriptura autem propriè intelligenda est, quamdiu in sensu proprio nullum continet absurdum. Enimvero si fides latè dicta sufficeret, facilè convinci non posset Erasmus, in eo quod Socratem, & Platonem, aliosque ejusmodi viros, in gentilitate egregios, celo donavit. Sustineri enim posset opinio illa Erasmi, eo modo, quo plerique post ipsum sustinuerunt, in America, priusquam Evangelium illic prædicatum esset, plures per fidem latè dictam salvatos fuisse, idque generalitatem gratiæ Christi, divinamque misericordiam ac bonitatem commendare.

Sequela verò probatur, tum quia vel id probant argumenta, quibus Adversarii præ-tendunt, adultum sine ulla fide salvari posse; vel nihil probant, ut infra videbitur. Tum quia non est cur dicti impii minùs justificari possint cum sola fide latè dicta (in casu quo fides stricta ipsis non est sufficienter proposita, si ve in casu invincibilis ignorantie illius) quàm adulti, sine ulla omninò fide, salvari possint, in casu invincibilis ignorantie illius. Si enim Scripturas, Patres, Conciliorumque & SS. Pontificum declarationes pro necessitate fidei actualis ad salutem, glossare liceat, ut solum procedant in casu quo fides est sufficienter proposita, pari ratione & jure sic glossare licebit Scripturas, Patres, Conciliorumque & Pontificum declarationes pro necessitate fidei strictæ ad justificationem, ut solum procedant in casu sufficientis propositionis fidei strictæ. Tum denique quia Authores, qui docent adultos, ab infantia baptizatos, sine ulla fide actuali, sub invincibili ignorantia illius salvari posse, suam illam doctrinam non fundant in Scripturis, Patribus, Conciliis, vel Ecclesie declaratione; sed in ratione purè humana. Si verò ratione purè humanã liceat de mediis supernaturalibus ad justificationem, vel salutem, indispensabiliter necessariis, vel non necessariis, sententiam ferre, certè si qua ratio purè humana suadeat aliquos adultos sine ulla fide actuali, sub invincibili ignorantia illius salvari posse; aliqua etiam ratio purè humana suadet, aliquos adultos impios, etiam illos qui baptismi gratiam per mortale actuale perdidit, sine fide actuali stricta justificari posse. Hęc utique ratio, quod amore Dei super omnia, & contritione inde procedente, peccator, qui baptismi gratiam per mortale actuale perdidit, justificari possit. Amor verò Dei super omnia, & contritio inde procedens, attentã ratione purè humanã, elici potest cum sola fide la-

tè dicta, id est supernaturali cognitione divinæ bonitatis, Dei testimonio non innixâ, sed testimonio creaturarum, aliove simili motivo, per divinæ tamen gratiæ auxilium elicitâ. Siquidem amor Dei super omnia, cum sola ejusmodi fide latè dicta, sine fide stricta, attentâ ratione purè humanâ, non minùs elici potest, quam cum sola fide Dei existentis & remuneratoris, sine explicita fide Christi, secundùm plures Authores, assertæ à nobis necessitati contrarios. Hoc autem posito, adultus impius, de quo agimus, non minùs justificari poterit sine fide stricta, sub invincibili ignorantia illius, quàm sine fide explicita Christi, sine qua invincibiliter ignorata justificari posse docent.

66 Sequitur 6°. adultos impios justificari & salvari posse sine fide explicita remuneratoris, sub invincibili ignorantia illius. Sed hoc Innocentius XI. damnavit proposuit. 22. Ergo probatur sequela (quam contra Ecclesiæ doctrinam concedit Arriaga disput. 12. de fide sect. 5. simili argumento quo proximè usi sumus) quia qui docent adultum sine ulla fide actuali, sub invincibili ignorantia illius salvari posse, hoc non fundant in Scriptura divina, sed in ratione purè humana. Si verò liceat ratione purè humanâ statuere de mediis ad salutem necessariis, vel non necessariis; æquali, vel majori ratione dicere licebit, adultos justificari & salvari posse sine fide explicita remuneratoris, sub invincibili ignorantia illius, quàm liceat dicere adultum salvari posse sine ulla omninò fide actuali, sub invincibili ignorantia illius. Hac utique ratione, quòd Deus proponi possit ut infinitè bonus, absque eo quòd proponatur ut remunerator; ac per consequens explicitè credi possit infinitè bonus, absque eo quòd explicitè credatur remunerator. Deus autem taliter propositus & creditus amari potest, etiam amore perfectò, quem quisquis habet, justificatur. Fortiorem perfectò rationem non habent; imò nec æquè fortem, qui docent adultum sine ulla omninò fide actuali salvari posse. Huc faciunt cætera quæ dixi num. præcedenti.

§. 6.

Aulorum contrariorum argumenta solvuntur.

67 Objicies 1°. Potest quis, in infantia baptizatus, Deum in adulta ætate invincibiliter ignorare, & sub illa ignorantia, post breve tempus usurationis, mori priusquam mortaliter peccet. Sed nihil divinæ bonitati & rectæ rationi conformius, quàm talem hominem salvare: cum eo ipso moriatur justus, quò moritur priusquam Baptismi gratiam per mortale peccatum amittat. Est autem contra divinam bonitatem, rectam-

que rationem, justum in accepta justitia morientem damnare.

Confirmatur, quia si talis non moreretur justus, foret ob defectum actûs fidei, cujus omissione mortaliter peccasset. Sed fieri potest quòd moriatur priusquam actum illum elicere teneatur, atque adeò priusquam illius omissione peccet. Quia vel actum illum elicere non tenetur primo instanti usûs rationis: vel si teneatur, primum illud instans accipiendum non est metaphysicè, & indivisibiliter, sed moraliter, & cum aliqua latitudine, ut sit locus deliberationis necessariæ ad liberum fidei actum. Ad eam quippe tempus requiritur. Supponamus ergo tempus ad id necessarium, seu primum illud instans moraliter sumptum, comprehendere medium horæ quadrantem, in cujus tertia, vel quarta particula ille (de quo agimus) moriatur: perfectò moritur antequam mortaliter peccet, omissione actûs fidei: quia moritur antequam teneatur illum elicere. Ergo moritur justus.

68 Respondeo negando majorem, pro utraque parte. Quòd enim adultus ratione utens, invincibiliter Deum ignorare non possit, tom. 1. de Deo distinct. 2. q. 2. a. 4. ostendimus, & supra cap. 3. num. 31. confirmavimus. Quòd verò adultus ratione utens, sine ulla Dei notitia & fide actuali in gratia moriatur, potentiâ quidem antecedenti absolutè possibile est, abstrahendo à decretis divinæ providentiæ in contrarium; sicut absolutè possibile est, prædestinatum mori, dum est in peccato mortali, vel reprobum, dum est in gratia: sed sicut hoc possibile non est potentiâ consequenti, supposito præsentis ordine divinæ providentiæ; ita nec illud. Sicut enim divina providentia nunquam istud permittit, ne suus ordo violetur; ita nec illud, ob eandem rationem. Cùm ex una parte decreverit, omnem in gratia morientem salvare: ex alia parte decreverit, nullum ratione utentem, sine sui cognitione & fide salvare, ut constat ex Scripturis, Patribus, Ecclesiæ decretis, Theologicisque rationibus supra allegatis. Secundùm præsentem itaque divinæ providentiæ ordinem, nullus in infantia baptizatus, post rationis usum, in gratia moritur, absque Dei cognitione & fide. Quia nullus in gratia moritur, nisi qui, ex speciali Dei misericordia & gratia, accipit magnum perseverantiæ donum (teste Tridentino sess. 6. cap. 13. & can. 22. ubi sic: *Si quis dixerit justificatum, sine speciali auxilio Dei, in accepta justitia perseverare posse, anathema sit*) illud verò perseverantiæ donum, Deus nec dat, nec dare tenetur omnibus justis; sed iis solis dat, quos ex speciali sua misericordia, secundùm gratuitum propositum suæ voluntatis, electos, ac prædestinatos, efficaciter salvare decrevit. Nullos autem adultos, ratione utentes, taliter salvare decrevit, nisi

mediante sui cognitione, & fide, uti vidimus. Omnis proinde adultus, qui post rationis usum, sine Dei cognitione & fide moritur, moritur absque perseverantiæ dono. Nullus ergo eorum perseverat. Nullus ergo in gratia moritur: sed omnis adultus talis moritur in peccato. Quod tamen non necessariò est peccatum contra præceptum eliciendi actum fidei, sed sive contra præceptum istud (quo casu Deus ipsi tribuit tempus necessarium ad deliberandum) sive contra aliquod aliud præceptum. Unde patet ad confirmationem.

69 Objicies 2°. Gratis fingitur talis divinæ providentiæ ordo.

Respondeo gratis non fingi, quod tam perspicuis nititur divinarum Scripturarum, Ecclesiasticorum decretorum, Sanctorum testimoniiis, Theologicarumque rationum momentis.

70 Objicies 3°. Dato, non concessio, quòd fides actualis necessitate mediæ necessaria foret adulto, de quo agimus, non proinde excludendus foret à salute. Quia necessarium necessitate mediæ à Theologis communiter non bene definitur: *illud sine quo, etiam inculpabiliter omisso, nullus salvari potest*; sed definitur debet: *illud sine quo, etiam inculpabiliter omisso, nullus impius salvari potest* (aliàs justus, ob inculpabilem omissionem actus fidei, sibi moraliter impossibilis, gratiâ privaretur, vel in gratia moriens, à salute excluderetur) adultus verò de quo agimus, non est impius, sed justus.

Respondeo negando antecedens. Ad ejus probationem dico, optimam esse communem definitionem, neque objectæ sequelæ obnoxiam, ut constat ex dictis in responsione ad objectionem primam.

71 Objicies 4°. Adhuc dato, non concessio, quòd definitio illa bona sit, quòdque fides actualis necessitate mediæ ad salutem necessaria sit; non tamen necessaria est fides in re, sed sufficit in voto, sive in gratia baptismi, ait ingeniosus Recentior disp. 1. de Deo uno n. 52.

Respondeo negando antecedens 1°. quia probavimus fidem actualem adultis ratione utentibus esse necessariam in re. 2°. quia in eo qui Deum & fidem prorsus ignorat, nullum esse potest fidei votum. Siquidem votum seu desiderium fidei est actus, non habitus (sicut votum seu desiderium Sacramenti baptismi vel poenitentiae) ante fidem verò actualem, nullus est actus, in quo ipsa contineatur, sicut in voto: cum fides illa sit humanæ salutis initium, adeoque primus actus supernaturalis. Et si quis actus, ante fidem actualem strictè dictam, foret ipsius votum, foret fides latè dicta ex auxilio gratiæ elicitæ; hanc verò non sufficere declaravit Ecclesia. 4°. aliqua fides necessitate mediæ ad salutem necessaria est adultis, quæ necessaria non est parvulis (teste

Bernardo, qui epist. 77. fidem adultis magis necessariam asserit, quam baptismum) sed gratia baptismalis non minùs necessaria est parvulis, quam adultis. Igitur gratia baptismalis, non est illa fides, quæ magis necessaria est adultis, quam parvulis. 5°. fides necessaria adultis, supernaturaliter illuminat intellectum. Sed votum, seu desiderium luminis, non illuminat, ut patet in eo qui in tenebris desiderat lumen. 6°. gratia baptismalis non magis est votum actus fidei, quam spei, charitatis, aliarumque virtutum; quorum actuum si gratia illa esset votum, infantes baptizati dici possent habere actum fidei, spei, charitatis, aliarumque virtutum in voto. Quod prorsus est inauditum, & Recentior ille negat disp. 2. de Eucharist. n. 54. hac ratione, quia carent usu rationis, quem votum præsupponit. Quà ipsius ratione conficitur, gratiam baptismi non esse votum actus fidei, spei, charitatis, &c. Aliàs votum istud non magis præsupponeret usum rationis, quam gratia baptismalis.

Objicies 5°. Non est cur fides actualis adulto per baptismum justificato, in re magis necessaria sit necessitate mediæ ad salutem, quam baptismus aquæ taliter necessarius sit adulto, per contritionem perfectam justificato. Cui idèd non est in re taliter necessarius, quia antecedenter ad illum jam est justificatus: quæ ratio etiam verificatur in adulto nostro. Quemadmodum ergo baptismum in re adultis jam justificatis Deus noluit esse in re taliter necessarium, ne multi amici Dei pereant defectu baptismi sibi moraliter impossibilis: sic fidem actualem in re noluit ipsis esse taliter necessariam, ne multi amici Dei pereant defectu fidei actualis, sibi moraliter impossibilis.

Respondeo 1°. retorquendo argumentum: non est cur fides actualis adulto improprio in re magis necessaria sit necessitate mediæ ad justificationem, quam baptismus aquæ in re, &c. Cui licet baptismus in re taliter necessarius non sit, fidem tamen actualem in re ipsi ad justificationem necessitate mediæ necessariam esse fatetur idem Recentior disput. 7. de fide dub. 1. resol. 1.

Respondeo 2°. negando antecedens. Ratio enim majoris quoad hoc necessitatis fidei actualis in re, quam baptismi in re, est institutio Dei, qui sicut voluit fidem actualem in re adulto magis necessariam esse ad justificationem, quam baptismum in re; ita & ad salutem, uti demonstrant fundamenta nostræ assertionis. Quòd itaque baptismus in re non sit taliter ad salutem necessarius adulto, per contritionem perfectam justificato, non est idèd quia antecedenter ad baptismum est justificatus (potuit enim Deus illam in adultis justificatis non obstante antecedenti justificatione in re indispensabiliter ad salutem exigere) sed quia ex

Scripturis, & Ecclesiae traditione habemus, Deum voluisse, ut baptismus in re tam ad salutem, quam ad justificationem adultorum, per aliud suppleri posset; ex Scripturis verò & Ecclesiae traditione econtra habemus Deum noluisse, ut fides actualis in re, sive ad salutem, sive ad justificationem adultorum, per aliud suppleri posset. Et certè major est ratio cur baptismus per aliud suppleri possit, quam fides, vel scilicet quia ante baptismum datur actus, in quo baptismus continetur sicut in voto; actus utique charitatis, vel contritionis: ante fidem verò actualem non datur actus, in quo ipsa contineatur, sicut in voto, prout ostendimus n. 71. & 72. vel potius quia baptismus non est nisi medium externum ad salutem & justificationem; fides verò, spes, charitas actualis sunt media interna, in quibus, non in mediis externis, consistit interna perfectio & reformatio hominis, quam Deus potissimum intendit. Unde cum interna perfectio & reformatio adultorum, sine mediis externis recipi applicatis haberi queat, non verò sine internis; optimà ratione Deus voluit defectum mediorum externorum per media interna suppleri posse; non defectum internorum per externa, in iis qui per rationis usum capaces sunt internorum. Unde idem rursus Recentior disput. 7. de fide n. 8. in responsione ad similem objectionem ait, quòd ex Scriptura habemus aquæ baptismum per aliud suppleri posse, videlicet ex Proverb. 8. *Ego diligentes me diligo. Joan. 14. Qui diligit me, diligitur à Patre meo, & ego diligam eum, & manifestabo ei meipsum.* Fidem econtra actualem per aliud suppleri non posse, habemus ex Apostolo: *Sine fide impossibile est placere Deo. Credere oportet accedentem ad Deum. Quicumque invocaverit nomen Domini, salvus erit, quomodo autem invocabunt, in quem non crediderunt? Qui crediderit & baptizatus fuerit, salvus erit. Qui verò non crediderit, condemnabitur.* Ex quo locò Bernardus majorem in adultis colligit necessitatem fidei actualis, quam baptismi, ut supra vidimus. Porro allata loca, aliaque §. 1. allegata, de adultis generaliter loquuntur, nec excipiunt adultos per baptismum antecederet justificatos. Et ideò ipsos excipere non licet.

75 Nec excipere cogit ratio, quæ in objectionem tangitur, quòd si fides actualis per aliud (per gratiam utique baptismi) suppleri non possit, ad salutemque proinde adultorum indispensabiliter necessaria sit, multi amici Dei peribunt, defectu fidei actualis, sibi moraliter impossibilis. Cum enim amicis suis Deus in necessariis non desit, nisi ipsi Deo desint, nec ipsos deserat, nisi priùs ab ipsis deseratur: amicis suis providet media necessaria, quibus pervenire possint ad fidem. Nullus proinde ipsorum perit ob de-

fectum fidei sibi impossibilis, sed vel ob alia peccata, vel ob culpabilem defectum fidei sibi possibilis, cujus dono se reddiderunt indignos, juxta illud Augustini epist. 49. *Salus religionis hujus, per quam solam veram salutem vera veraciterque promittitur, nulli unquam defuit, qui dignus fuit; & cui defuit, indignus fuit.*

Objicies 6°. Fidem actualem necessitate 76 medii necessariam facere adultis, per baptismum justificationis, pro eo tempore, quo Deum invincibiliter seu inculpabiliter ignorant, est adultum illum, jam justificatum, & filium Dei adoptivum, pro illo tempore, ad impossibile, sub pena aeternæ damnationis obligare. Quo nihil crudelius, nihil à paterno Dei in filium adoptivum affectu magis alienum.

Respondeo negando antecedens: utpote in quo falsò supponitur, adultis per baptismum justificationis, fidem actualem esse impossibilem pro tempore quo illius elicendæ præceptum urget. Quod falsum esse constat tum ex dictis num. 75. tum ex damnatione hujus propositionis: *Aliqua Dei præcepta, hominibus justis, volentibus & conantibus, secundum præsentem, quas habent vires, sunt impossibilia; deest quoque gratia, quæ possibilia sunt.* Per consequens falsò supponitur, eundem adultum pro illo tempore Deum invincibiliter, & inculpabiliter ignorare, vel Deum omnibus adultis justificationis, ratione utentibus, non providere sui cognitionem, si faciant quod in se est, nec voluntariam sibi ignorantiam suà culpà adificiant. Id enim à veritate alienum esse constat ex dictis num. 75. citato, mirumque est, id ut verum supponi ab iis, qui certissimum esse dicunt, Deum adultis omnibus dare gratiam sufficientem. Quomodo enim Deus adultis omnibus gratiam dat sufficientem, qui (secundum ipsos) ne justis quidem omnibus dat fidem, imò nec sui cognitionem: cum à supernaturali Dei cognitione & fide incipiat gratia sufficiens, ut vidimus num. 31. & (ut ibidem ostendimus) intelligibile non sit, quæ gratiâ sufficienti donatus sit, cui ne quidem donatum est, suum cognoscere Authorem, ad quem in necessitatibus confugere debeat. Nullus itaque adultus justificatus, Deum ignorat, vel certè vincibiliter ignorat. Nullus etiam adultus justificatus, nisi culpabiliter, caret fide credendorum necessitate medii, saltem usque ad mortem, ut patet ex dictis num. 75. Nullus denique adultus, per baptismum justificatus, sub mortali tenetur ad actum fidei sibi impossibilem, sed sibi possibilem per gratiam, sibi non negandam, nisi se eà indignum suà culpà reddiderit.

Objicies 7°. Hæc propositio est vera: *Adultus, in infantia baptizatus, sub invincibili Dei ignorantia decedens, potest salvari.* Ergo fides actualis ipsi necessaria non est ad salutem necessariam.

cessitate mediū. Probatur antecedens; si enim salvari non posset, necessariò damnaretur, adeoque verè essent sequentes propositiones à SS. Pontificibus damnatæ. 1^a. *Ad rationem & definitionem peccati, non pertinet voluntarium.* 2^a. *Homo peccat etiam damnabiliter in eo quod necessariò facit.* 3^a. *Infidelitas negativa, in his, quibus Christus non est predicatus, peccatum est.* 4^a. *Aliqua Dei præcepta hominibus iustis, volentibus & conantibus, secundum præsentem, quas habent vires, sunt impossibilia.*

77 Prima quidem propositio vera esset, quia si talis necessariò damnaretur, necessariò peccaret mortaliter: cum nullus damnetur, nisi ob mortale peccatum. Sed in dicto adulto per baptismum justificato, invincibiliter Deum ignorante (qui post breve tempus usūs rationis supponitur mori, nec tantillo tempore peccasse mortaliter contra legem naturalem, nec contra legem divinam distinctam à lege credendi) nullum aliud mortale peccatum esse potest, nisi omissionis actūs fidei. Ergo necessariò peccaret mortaliter omissione actūs fidei, sibi sub eiusmodi ignorantia impossibilis. Quod si verum esset, ergo ad rationem peccati non pertineret voluntarium, & sic vera esset 1^a. propositio. Vera quoque esset 2^a, quia necessariò peccaret damnabiliter, omissione actūs fidei, quem non posset non omittere, sub eadem ignorantia invincibili. Similiter vera esset 3^a, quia omisso illa actūs fidei esset infidelitas negativa. Sed omisso illa peccatum esset. Ergo infidelitas negativa peccatum esset. Denique vera esset 4^a, quia adultis justificatis, de quibus agimus, præceptum de credendo Deum esse, esset observatu impossibile: cum ipsis impossibile foret credere existentiam Dei, quem invincibiliter ignorare supponuntur. Ergo Dei præceptum ipsis, tametsi iustis, nec negligentibus facere quod possunt, in illo statu foret impossibile.

78 Hæc est tota substantia argumenti, quod fufiffimè deducunt, & in quo tamquam Achille suo mirè confidunt sequaces laudati Recentioris. Frustrà tamen, cum solidum non sit, sed sophisticum. Falsum enim supponit, dari utique in adultis illis, per baptismum justificatis, ignorantiam Dei invincibilem usque ad mortem, sub qua ignorantia, ante mortem, non incurrant aliud mortale peccatum, quam omissionis actūs fidei. Cujus tamen oppositum illud ipsum argumentum probat, siquid probat, & sic seipsum destruit. Datà quippe invincibili Dei ignorantia usque ad mortem, sequerentur illæ propositiones damnatæ. Cum ex una parte sub illa non posset quis credere, ex alia parte adultus salvari non posset, nisi credat, atque adeò sine ulla Dei notitia & fide moriens, secundum demonstratum ordinem divinæ providentiæ, necessariò damne-

Tom. II.

tur, necessariò proinde moriatur in peccato mortali. Quo posito, quatuor illæ propositiones consecutariæ sunt, vel certè argumentum nihil probat.

Ad illud itaque in forma respondeo 1°. 75 quòd admisà eiusmodi ignorantia usque ad mortem, adultus taliter ignorans posset, & non posset salvari. Posset, ut Adversarii suo illo argumento prætendunt. Non posset, ob sacra testimonia, Patres, Theologicas rationes, & Ecclesiæ decreta paragraphis superioribus deducta. Si ergo quatuor illæ damnatæ propositiones, supposità ignorantia Dei invincibili, legitime deducantur ex asserpta fidei actualis necessitate, ob earum damnationem neganda non est necessitas fidei actualis, in apertis divinæ Scripturæ, Ecclesiæ, & sanctorum Patrum documentis fundata: sed neganda potius est possibilitas eiusmodi ignorantia (saltem usque ad mortem) secundum præsentem divinæ providentiæ ordinem, utpote in nullo horum fundata; sed ad summum in ratione purè humana, ob quam recedendum non est à sacris illis documentis, sed ab humana potius ratione recedendum, ob sacra illa documenta, quibus subjicienda est ratio purè humana, non contra.

Respondeo 2°. negando suppositum totius 80 argumenti, sub præsentem utique ordine divinæ providentiæ dabilem esse in adultis, per baptismum justificatis, invincibilem Dei ignorantiam usque ad mortem, sub qua adulti illi, ante mortem, mortaliter non peccent alio peccato, quam omissionis actūs fidei, sub eiusmodi ignorantia sibi impossibilis. Admisà quippe tali suppositione, damnatæ illæ propositiones liquidò consequuntur. Sed negatà suppositione, totum argumentum ad nihilum redigitur. Adulti itaque, de quibus agimus, si utique ad mortem, Deum ignorarent, vincibiliter & culpabiliter ignorarent, nec proinde fidei actum sibi impossibilem, sed possibilem omitterent. Ob ea quæ dixi num. 75. & 76. Dato verò, non concesso, quòd Deum usque ad mortem invincibiliter ignorarent, nec proinde fidei actum elicere possent, negativa infidelitas ipsorum non foret peccatum, nec ob istud peccatum damnarentur, sed ob aliud contra legem naturalem commissum, in quod infallibiliter cadere, in eoque mori permittuntur, quotquot adulti sine fide, adeoque sine perseverantiæ dono moriuntur. Vel damnantur ob plura eiusmodi peccata, ante mortem non remissa, defectu remedii ad eorum remissionem indispensabiliter necessarij. Difficultas quidem est in concipiendo quomodo mortaliter contra Deum peccare possit, qui Deum invincibiliter ignorat. Sed istis se difficultatibus implicat, qui eiusmodi ignorantiam admittunt. Nos eam non admittimus.

N